

Francja i niepodległość Nowej Kaledonii

9 czerwca 2024

Niecały miesiąc temu tym pacyficznym archipelagiem wstrząsnęły gwałtowne zamieszki. Śmierć według oficjalnych informacji poniosło 7 osób, a kilkaset zostało rannych. Dziś po dotarciu na wyspę dodatkowych tysięcy francuskich żołnierzy i policjantów tłą się jedynie małe punkty oporu. Ale wśród rdzennych mieszkańców Nowej Kaledonii wrze.

Raj na Ziemi?

Malownicza wyspa przypominająca raj, dziś znajduje się bliżej piekła. Idealnie niebieska woda i piaszczyste wybrzeża są urlopowym marzeniem niejednej osoby. Wokół wysp i wysepek składających się na Nową Kaledonię znajduje się też druga na świecie co do wielkości rafa koralowa. Wśród niej toczy się tłoczne morskie życie, które razem z rafą stanowi nieocenione bogactwo naszej ziemi. Jednak sama Nowa Kaledonia lub Kanakia, jak mówią o niej rdzenni mieszkańcy, nie jest ani nie była tak idealnym miejscem dla jej mieszkańców, jak można by oceniać po turystycznych ulotkach.

O tym, jak od XIX wieku wyspa ta stała się kolonią francuską oraz jak później przez następne stulecie aż do dziś walczy o niepodległość, można przeczytać tutaj.

Piękno wyspy to nie jej jedyne bogactwo. Kolejne znajduje się pod ziemią, a jest nim nikiel. Jego złoża w Nowej Kaledonii powodują, że region ten jest trzecim z kolei eksporterem tego surowca na świecie. Wycena rynku niklu do 2030 roku ma się podwoić – jest to bowiem materiał masowo używany do produkcji samochodów elektrycznych.

Pacyfikacja i prośba o pokój

Do Nowej Kaledonii 2 tygodnie temu osobiście wybrał się Emmanuel Macron, premier Francji, by jak mówił, doprowadzić do dialogu i uspokojenia sytuacji. W tym momencie francuskie siły porządkowe już pacyfikowały zamieszki i protestujących Kanaków. Wprowadzono stan wyjątkowy, godzinę policyjną oraz... zakaz używania Tik Toka. Dla wielu przywódców proniepodległościowych wprowadzono areszt domowy.

Policyjna przemoc została uwieczniona przez reporterów i protestujących. Sieć obiegiło nagranie, gdzie francuski policjant kopie Kanaka w głowę. Doszło również do ataku na francuskiego policjanta kanackiego pochodzenia, dokonanego przez lokalnie sformowane francuskie bojówki. Wiele z tych informacji dociera do nas po czasie, lub wcale, ze względu na blokadę informacyjną, którą wprowadzono podczas najgorętszych chwil zamieszek.

Główną siłą proniepodległościową jest FLNKS (Front de Libération Nationale Kanak et Socialiste), czyli Front Narodowego i Socjalistycznego wyzwolenia Kanaków. W swoich oświadczeniach również wzywają do zachowania spokoju i zaprzestania przemocy. Jak sami mówią, nie są jednak słuchani. Główną siłą stojącą za gwałtownymi protestami niepodległościowymi mają być młodzi ludzie. Ci nie są przychylnie nastawieni do „dialogu”, który na wyspie ma miejsce od czasu porozumień z lat 90 zapewniających regionowi ograniczoną autonomię, oraz część władzy dla bardziej uprzywilejowanej warstwy Kanaków.

Jednocześnie FLNKS wraz z innymi organizacjami proniepodległościowymi wzywają do wycofania się z reformy wyborczej, która stała się zapalnikiem wybuchu zamieszek. Już obecnie Kanakowie stanowią mniejszość mieszkańców wyspy (42% według spisu z 2019 roku) więc dodanie do spisu wyborców

francuskich migrantów, doprowadzi do jeszcze większej marginalizacji rodowitych mieszkańców wyspy.

Wyłączyliśmy panu „TikToka” i co nam Pan zrobisz?

Alarmującą sytuacją jest wprowadzenie zakazu „TikToka” na wyspie. Okazuje się bowiem, że prezydent Macron wprowadził go niezgodnie z obowiązującym we Francji prawem. Jest to również precedens na skalę Unii Europejskiej, który nie zdobył jednak większego oddźwięku nawet na kanwie mających mieć miejsce eurowyborów.

Jak informuje portal „La Quadrature du Net”, uzasadnienie wprowadzenia zakazu na te konkretne medium zostało wprowadzone ze względu na możliwość we francuskim prawie, która umożliwia taki zakaz, jeśli przekaz w nim występujący nawołuje do przemocy czy zachęca do przeprowadzania ataków terrorystycznych. Jednak przy uzasadnieniu wydania tego nakazu pokazano przykłady „TikToków”, które na nic takiego nie wskazują i są zgodne z prawem. Sam zakaz został więc użyty jedynie po to, by uciąć źródło mobilizowania się Kanaków do protestów za niepodległością.

Referenda niepodległościowe

Warto tutaj dodać, że według Porozumienia z Nouméi z 1998 r. Francja została zobowiązana do przeprowadzenia trzech referendów niepodległościowych. Wszystkie trzy już miały miejsce (w 2018, 2020 i 2021 roku). We wszystkich wygrała opcja przeciw niepodległości. W tej kwestii wyspa jest podzielona niemal na pół (wyniki z 2020 roku: 46% za niepodległością, 53% przeciw). Chociaż dla wielu wystarczy ta arytmetyka, jako wyraz za pozostaniem przy Francji, to zdecydowanie należy uwzględnić kontekst – brutalna kolonizacja, prześladowanie i wyzysk od niemal 200 lat.

Bardziej radykalne ruchy niepodległościowe, które inspirują młodych, żądają bezwarunkowej niepodległości natychmiast, bez pytania o zdanie Francuzów, którzy są na wyspie intruzami.

Jednak referendum z 2021 roku zostało przez Kanaków zbojkotowane ze względu na szczyt pandemii COVID-19. Frekwencja wyniosła 43%, gdy w dwóch poprzednich była na poziomie ponad 80%. Tutaj Kanacy zdecydowanie żądają przeprowadzenia kolejnego referendum, a dopisanie emigrantów z Francji (na razie tylko w wyborach lokalnych) może stanowić precedens, który na zawsze pogrzebie tę drogę uzyskania niepodległości.

Ostatnie punkty oporu i przyszłość

Samotne miejsca oporu znajdują się między innymi na obrzeżach stolicy Nowej Kaledonii – Noumei. Na jednej z takich barykad wokół lokalnego posterunku policji wisi transparent wymieniający trzech prominentnych francuskich polityków z dopiskiem – mordercy. Otoczony posterunek zaopatrywany jest helikopterami. Na ulicach stolicy dochodzi też do sporadycznych strzelanin.

Lotnisko w Noumei będące symbolem oporu, które zostało opanowane przez protestujących a dojazd do niego zablokowany przez blokady drogowe z wraków samochodów, zostało już zajęte przez francuskie siły i przywrócone do operowania. Od dwóch dni odbywają się stamtąd już loty komercyjne. To podczas zajęcia lotniska główne media na całym świecie alarmowały o turystach, którzy nie mogą wydostać się z wyspy.

W celu likwidacji blokad drogowych i spacyfikowania pozostałych blokad na wyspę sprowadzono 16 pojazdów opancerzonych. Wysyłanie zapowiedziały minister francuskich terytoriów zamorskich. Pojazdy mogą korzystać zarówno z armatek wodnych, jak i ognia karabinów maszynowych.

Wśród bardziej umiarkowanych zwolenników niepodległości mówi

się o powołaniu specjalnego ciała złożonego z „wybitnych osobistości” w celu dialogu i wypracowania porozumienia z Francją. Wielu Kanaków nie wierzy jednak w możliwość takiego porozumienia oraz nie ufają w zapewnienia Macrona.

Organizacje niepodległościowe za osiągnięcie i atut przy przyszłych negocjacjach uważają zmuszenie Francji do ustępstw, gdyż Macrone obiecał wspólne wypracowanie rozwiązania zadowalającego obie strony. Jednocześnie sukcesem jest, że opinia międzynarodowa, szczególnie krajów Globalnego Południa jest za niepodległością Nowej Kaledonii.

Organizacje jak FLNKS wzywają do drogi pokojowej. Taka droga jednak w opinii radykalniejszych działaczy nie jest w stanie doprowadzić do uzyskania przez Kanakię upragnionej niepodległości. Argumentem podtrzymującym te stanowisko jest fakt, że wyspa ta zawiera kluczowy zasób mineralny oraz ważne miejsce obecności francuskich wojsk na Pacyfiku. Francja pokazała również, że nie cofnie się przed brutalną pacyfikacją oraz łamaniem praw człowieka.

Przez cały okres walki Kanakowie wyrażają swoje niepodległościowe aspiracje w między innymi muzyce. Poniższy utwór, utrzymany w stylu funk-rock powstał ku czci Ataï – kanackiego bohatera narodowego, przywódcę pierwszego większego powstania niepodległościowego z 1878 roku. Słowa o charakterze religijnym mogą podkreślać, jak głęboko tkwi w Kanakach pragnienie niepodległości.

Fragment tekstu:

„Ataï czysty, niezachwiany, wielki święty
Podobnie jak Chrystus, Twoja krew została przelana
Ataï, twoje imię musi trwać
Podobnie jak Chrystus, Twoje dzieło jest nieśmiertelne
Ataï, och, odsłaniasz mi ścieżkę, którą mam podążać

W Twoich śladach jest wolność!”.

Autorstwo: Rafał Majnert

Źródło: FaktyiAnalizy.info